

+ Dum lignee canes sub muliebri palma lirum mordent
mordent

Capitaneis pactis duodecim dierum si posset vi
auferri exercitus, anno, Indictione, ac die ante-
scriptis ipsum Urspergum, regale & inexpugna-
bile Castrum, sine alicujus morte obtinuerunt,
& ad terram funditus ruinari fecerunt ipsi Civi-
tatenfes.

Quo etiam anno multitudo ineffabilis locusta-
rum de Orientis partibus adveniens, fœna & bla-
da minuta comedendo, quamplures Forijulii par-
tes destruxit. Sanctam Ecclesiam Aquilegen-
sem Deo regente, & gubernante per Nobilissi-
mum & optimum Virum D. Ludovicum de la
Turre Patriarcham dignissimum, cui vitam bo-
nam, sanitatem integram, & statum perfectum
largiri dignetur Omnipotens, cui est laus, honor
& gloria per infinita sæculorum sæcula Amen.

In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti
Amen. Ad honorem SS. Virginis Matris Domi-
ni nostri Jesu Christi, anno Nativitatis ejusdem
Domini Millesimo, Trecentesimo Sexagesimo quin-
to, Indictione tertia, die Sabbati XXI. Junii,
inchoatum fuit celebrari in Choro hujus Civita-
tensis Ecclesiæ per Clerum ejusdem, immediate
ante Officium divinum, officium Beatissimæ atque
SS. Matris Mariæ: quod quidem Officium annua-
tim perpetuo debet celebrari. Ob quam causam
prudens Vir D. Paulus de Civitate, Cancellarius
Venerab. Patris & D. Nostri B. Patriarchæ Aquile-
gensis, donavit Capitulo Civitatenfi multa bo-
na stabilia & mobilia, prout patet publico instru-
mento inde scripto manu Nicolai Notarii Capi-
tuli Civitatenfis sub anno prædicto die vigesimo
mensis Junii.

XI.

Historia belli Forojulienfis

Joannis Aylini de Maniaco ex Codice Camilli
Manini.

In nomine Patris & filii & Spiritus Sancti A-
men. Anno a Nativitate Domini nostri Jesu Chri-
sti M. CCC. LXXXI. Indictione IV. die Jovis
III. (a) Mensis Januarii hora IV. noctis expira-
vit Reverendissimus in Christo Pater & Domi-
nus pius D. Marquardus, S. Aquilegensis Ecclesiæ
dignissimus Patriarcha, bonus Rector Patriæ Fori-
julii: & die Lunæ sequenti VIII. (b) Januarii du-
ctus fuit, & sepultus in Aquileja: qui omnibus No-
bilibus, pauperibus, viduis, orphanis, & pupillis
semper fuit benignus, pius, misericors; & fuit na-
tione Theutonicus, Bavarus de Aufpurg, Episco-
pus Sanctæ ac Beatissimæ Virginis Mariæ de Au-
spurg. Postmodum vocatus ad Patriarchatum Aquile-
gensis, ad quem Nobilis & circumspectus D. Ni-
chil de Maniaco missus fuit per totam Patriam, ut
instaret ei quod Patriarchatum deberet acceptare;
quia recusabat, eum velle acceptare propter magnas
guerras, & scandala quæ erant in Patria cum Do-
minis Ducibus Austriæ. Quæ guerra ortæ erant sub
Domino Patriarcha Lodoico della Turre: & in ipsis
guerris multi Nobiles de Patria Aquilegensis Eccle-
siæ submissi erant dictis Ducibus Austriæ, etiam
contra ipsam Aquilegensis Ecclesiam ejusque fide-
les resistentes, & guerram facientes. In qua qui-
dem guerra rebelles erant Domini de Spegnimbergo
cum omnibus eorum locis, & cum Turri sita

(a) Diem 3. Mensis Januarii, simulque diem Jovis, seu
feriam quintam indicat littera Dominicalis F. qua insignitus
erat annus Christi 1381.

(b) Lege diem VII. quam eadem littera Dominicalis F.
patefacit, Diem eundem habet Codex Maniacensis.

prope Terram Portusnaonis, D. Andreas de Pulci-
nico, (c) Plebanus de Strafaldo, D. Facina de Per-
tistagno, D. Joannes de Wruspurgo, (hi teneban-
tur fidelitate Aquilegensis Ecclesiæ;) Terra Aven-
zoni, & Nobiles de Ragonea (d) erant fideles di-
ctorum Dominorum Ducum Austriæ. D. vero Dux
Austriæ, nomine Rodolphus, gravem animum ha-
bebat contra D. Franciscum de Carrara, eum in-
tendens de dominio Paduæ ejicere: & eo modo
potentissimus & Magnus D. Barnabos Viceco-
mes & Dominus Mediolani mirabiliter animum
gravissimum habebat ad destructionem dicti D.
Francisci de Carrara Domini Paduæ. Itaque ipse
D. Rodolphus Dux Austriæ ivit Mediolanum
tractatum cum ipso D. Barnabone, tam finalem
destructionem dicti D. Francisci, quam hujus Pa-
triæ Forijulii, quia D. Lodoicus della Turre erat
Patriarcha, & contrarius dicti D. Barnabonis.
Et D. Franciscus confederationem fecit cum ip-
so Domino Patriarcha. In ipso tractatu placuit
Deo, & ejus Beatissimæ Virgini Mariæ, sub cu-
jus alis ipsa Sanctissima Aquilegensis Ecclesia de-
fensatur, ut infideles ipsius Aquilegensis Ecclesiæ
corrigerentur. Idem D. Dux Rodolphus in Me-
diolano mortis transitum consummavit, & sic ejus
tractatus nocere non potuit huic Beatissimæ Pa-
triæ. Tamen D. Franciscus de Carraria misit suas
gentes in Forum Julii dictæ Patriæ Aquilegenfi,
& obsedit Spegnimbergum, ibique stetit per plu-
res dies ante Terram. Et hæc fuerunt in (e)
M. CCC. LXVI. in Vigiliis S. Michaelis, insul-
tatio guerræ ipsius. Et non post longum tempus
post inde D. Lodoicus Patriarcha mortis tran-
situm consummavit. (f)

Et Nobilis & Egregius Franciscus de Savor-
gnano miles factus fuit Vicedominus Aquilegen-
sis Ecclesiæ, & processit bellicose ad guerram: &
per gentes Aquilegensis Ecclesiæ, & Domini Pa-
duæ multæ afflictiones, & damna data fuerunt
gentibus ipsorum Dominorum Ducum Austriæ.
Et illo anno receperunt Civitatenfes Dominis de
Spegnimbergo Zuccolam, & D. Joanni de Villalta
Wruspurgum: quæ castra illico diruperunt. Et
dum septemcentum Lanceæ intrarent Patriam cum
potenti Milite D. Walpertoldo de Spegnim-
bergo ad destructionem hujus Patriæ, per dictas
gentes Aquilegensis Ecclesiæ conflictæ fuerunt
omnes sub Faganea; & vix quod ipse D. de Spe-
gnimbergo cum aliquibus fugam cepit in Spe-
gnimbergo, & alias gravissimas afflictiones habue-
runt. Tamen gratia Jesu-Christi & ejus Virginis
Mariæ, ipsi de Spegnimbergo perdiderunt Castrum
Trussi, & Castrum Zuccolæ, quod ad terram de-
jectum fuit per Civitatenfes: & ipsi tunc se re-
diderunt Aquilegenfi Ecclesiæ. D. Joannes de
Villalta perdidit Castrum Wruspurgi: & per Ci-
vitatenfes fuit sibi destructum, & diruptum. Illi
de Strafaldo, & (g) D. Facina se dederunt A-
quilegenfi Ecclesiæ. Illi de Avenzoni subjugati
fuerunt, & ad ultima deducti facti sunt servitores
Aquilegenfi Ecclesiæ. Domini de Ragonea dedu-
cti ad ultima, nihil habentes vescere, propter
quod se dictæ Aquilegenfi Ecclesiæ dederunt. Et
Terra Portusnaonis ad ultima fuerat reducta: &
nisi fuisset adventus dicti D. Marquardi Patriar-
chæ, qui venit (h) in M. CCC. LXVI. in Vi-
giliis

(c) Dominus Plebanus, in Cod. Maniac.

(d) Cod. Maniac. erantque fideles.

(e) Cod. Maniac. in M. CCC. LXIV. Recte.

(f) Cod. Maniac. consummavit III. Kal. Augusti M. CCC.
LXV.

(g) Idem, qui superius de Pertistagno nominatur.

(h) Annus 1365. adhuc erat in cursu juxta formam Ju-
lianam. Annum vero a Nativitate Domini auspicatur Hi-
storicus.

Egregius princeps Dominus Ludovicus de la Turre dux auxilio factus cum
nostrum fidelem sollicita cura fecit ruinari funditus castrum locale Dominorum de Spegnimbergo urgente
nobili fortitudine illustrissime Civitatis Austrie generosorum generis probatissimorum virorum.

cum eorum communis glorie audaci primopati quoque semper fedentes omnium aliam terrarum
et locorum virtutis ac glorie fideles triumphale prope obtulerunt principatum. Nam Christianorum
necessario Dominus interueniens trecentis sexagesimo annis probaretur et quæbus indico penade ce-
nensis Novembri lux erat virginis quæta.